

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2013,

kterým se mění zákon č. 191/2012 Sb., o evropské občanské iniciativě

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 191/2012 Sb., o evropské občanské iniciativě, se mění takto:

1. V § 2 odst. 3 se slova „dozor nad pověřenými osobami“ nahrazují slovy „kontrolu pověřených osob“.
CELEX 32011R0211

2. § 8 zní:

„§ 8

(1) Ministerstvo vnitra využívá k výkonu působnosti podle tohoto zákona

a) ze základního registru obyvatel

1. příjmení,

2. jméno, popřípadě jména,

3. datum narození,

4. datum úmrtí nebo den, který je v rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého uveden jako den smrti, popřípadě den, který subjekt údajů nepřežil,

5. státní občanství, popřípadě více státních občanství,

6. čísla elektronicky čitelných identifikačních dokladů,

b) z informačního systému evidence obyvatel

1. jméno, popřípadě jména, příjmení,

2. datum narození,

3. státní občanství, popřípadě více státních občanství,

c) z informačního systému evidence občanských průkazů

1. jméno, popřípadě jména, příjmení,

2. číslo, popřípadě série občanského průkazu,

d) z informačního systému evidence cestovních dokladů

1. jméno, popřípadě jména, příjmení,

2. číslo cestovního dokladu.

CELEX 32011R0211

(2) Z údajů uvedených v odstavci 1 lze v konkrétním případě použít jen takové údaje, které jsou nezbytné ke splnění daného úkolu. Údaje, které jsou uvedeny jako

referenční údaje v základním registru obyvatel, se využijí z informačního systému evidence obyvatel, pouze pokud jsou ve tvaru předcházejícím současný stav.“

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 211/2011 ze dne 16. února 2011 o občanské iniciativě (dále jen „nařízení o občanské iniciativě“) je v České republice přímo závazným právním předpisem, některé jeho oblasti však bylo třeba upravit vnitrostátním právním předpisem. Tím je s účinností od 12. června 2012 zákon č. 191/2012 Sb., o evropské občanské iniciativě.

Účelem navrhovaného zákona, kterým se mění zákon č. 191/2012 Sb., o evropské občanské iniciativě, je jednak realizace sjednocení procesně právního prostředí v oblasti kontroly, která byla započata přijetím zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), jednak potřeba upřesnit kompetence Ministerstva vnitra jako orgánu příslušného k ověření prohlášení o podpoře občanské iniciativy.

Usnesením vlády ze dne 19. července 2012 č. 543 byl schválen „Harmonogram předložení návrhů změn zákonů v souvislosti s přijetím kontrolního řádu“, jímž bylo jednotlivým ministrům uloženo ve stanovených termínech zpracovat a vládě předložit návrhy zákonů, kterými budou měněny příslušné zákony v souvislosti s přijetím zákona č. 255/2012 Sb. Mezi zákony, které ve výše zmíněném harmonogramu uvedeny nebyly, nicméně předkladatel následně dospěl k názoru, že i tyto zákony je třeba v souvislosti se zákonem č. 255/2012 Sb. upravit, je i zákon č. 191/2012 Sb., o evropské občanské iniciativě. Jedním z účelů navrhovaného zákona je sjednocení terminologie zákona č. 191/2012 Sb. se zákonem č. 255/2012 Sb.

Druhým cílem navrhovaného zákona je dílčí modifikace ověřovací procedury prohlášení o podpoře občanské iniciativy, která je svěřena Ministerstvu vnitra.

Podle čl. 8 nařízení o občanské iniciativě ověří příslušné orgány členského státu prohlášení o podpoře, která jim organizátoři evropské občanské iniciativy předloží, a vydají ve lhůtě nejvýše tří měsíců organizátorům potvrzení, v němž potvrdí počet platných prohlášení o podpoře pro dotyčný členský stát. V České republice je příslušným orgánem podle čl. 8 nařízení o občanské iniciativě Ministerstvo vnitra.

Osobou způsobilou podepsat prohlášení o podpoře evropské občanské iniciativy je podle čl. 3 odst. 4 nařízení o občanské iniciativě občan Unie ve věku, kdy má právo volit ve volbách do Evropského parlamentu. V České republice je podle ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, podmínkou volebního práva ve volbách do Evropského parlamentu dosažení věku 18 let.

Podle ustanovení § 8 zákona č. 191/2012 Sb. využívá Ministerstvo vnitra za účelem ověření prohlášení o podpoře občanské iniciativy údaje ze základního registru obyvatel,

z informačního systému evidence občanských průkazů a z informačního systému evidence cestovních dokladů v rozsahu jména, popřípadě jmen, příjmení a čísla dokladu osob v něm uvedených.

Množina údajů, které je Ministerstvo vnitra oprávněno využívat z jednotlivých neveřejných registrů, byla s ohledem na ochranu osobních údajů fyzických osob – osob, které svým podpisem podpořily evropskou občanskou iniciativu – zvolena co nejužší. V době, kdy návrh zákona o evropské občanské iniciativě procházel legislativním procesem, neexistovala na úrovni Evropské unie žádná metodika k provedení nařízení o občanské iniciativě do právního řádu členských států. Nejasnosti ohledně výkladu nařízení o občanské iniciativě přispěly k tomu, že více než třetina členských států přijala vnitrostátní akt k provedení nařízení o občanské iniciativě až po 1. dubnu 2012 (tj. dni, kdy nařízení nabylo účinnosti). Teprve po nabytí účinnosti nařízení o občanské iniciativě byly Evropskou komisí zveřejňovány upřesňující pokyny a doporučení k aplikaci nařízení. Za účelem výměny názorů a snazší koordinace činnosti jednotlivých členských států v souvislosti s prováděním nařízení o občanské iniciativě byla rovněž svolána Evropskou komisí odborná skupina pro evropskou občanskou iniciativu, jejímiž členy jsou zástupci orgánů členských států. O ne zcela hladkém průběhu aplikace nařízení o občanské iniciativě členskými státy svědčí i skutečnost, že kvůli problémům, jež museli organizátoři občanských iniciativ řešit v počáteční fázi, byla u prvních evropských občanských iniciativ stanovena nová lhůta pro sběr prohlášení o podpoře občanské iniciativy.

Na základě zpřesnění výkladu nařízení o občanské iniciativě na úrovni Evropské unie navrhovaný zákon umožňuje Ministerstvu vnitra, jakožto orgánu, který je v České republice pověřený ověřováním prohlášení o podpoře evropských občanských iniciativ, přístup k dalším údajům ze základního registru obyvatel, z informačního systému evidence obyvatel, z informačního systému evidence občanských průkazů a z informačního systému evidence cestovních dokladů, které jsou nezbytné k ověření prohlášení o podpoře občanské iniciativy v souladu s nařízením o občanské iniciativě.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná úprava odpovídá ústavnímu pořádku a právnímu řádu České republiky, zejména ústavnímu zákonu č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

3. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Na právní úpravu řešenou tímto návrhem se nevztahují žádné mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázána, ani judikatura Evropského soudu pro lidská práva.

4. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z členství v Evropské unii

Návrh zákona není v rozporu s právními akty Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie, obecnými právními zásadami práva Evropské unie ani s legislativními záměry a návrhy předpisů Evropské unie.

Předkládaného návrhu se týkají následující předpisy Evropské unie:

- Článek 24 Smlouvy o fungování Evropské unie
- Článek 11 a 2 Smlouvy o Evropské unii
- Listina základních práv Evropské unie
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 211/2011 ze dne 16. února 2011 o občanské iniciativě
- Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1179/2011 ze dne 17. listopadu 2011, kterým se stanoví technické specifikace pro online systémy sběru podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 211/2011 o občanské iniciativě
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů

Předkládaný zákon je novelizací zákona, který implementuje právní předpisy Evropské unie. Navrhovaná novela implementačního ustanovení předloženého návrhu zákona je s právem Evropské unie slučitelná.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty a na podnikatelské prostředí České republiky a sociální dopady a dopady na životní prostředí

Navrhovaná právní úprava nebude mít dopad na státní rozpočet a na ostatní veřejné rozpočty, ani hospodářský a finanční dosah na podnikatelské prostředí České republiky.

Navrhovaná právní úprava nebude mít žádné sociální dopady, dopady na životní prostředí, ani dopady z hlediska zákazu diskriminace.

6. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaný zákon reaguje jednak na změnu terminologie v souvislosti s přijetím zákona č. 255/2012 Sb., jednak zpřesňuje kompetence Ministerstva vnitra při ověřování prohlášení o podpoře občanské iniciativy tak, aby tento proces naplňoval požadavky právního předpisu Evropské unie, k jehož provedení byl přijat.

Navrhované změny představují pouze dílčí změny již existující zákonné právní úpravy. V souvislosti s touto právní úpravou dochází k rozšíření kompetence orgánů veřejné správy pouze v míře, která je nezbytně nutná pro ověření prohlášení o podpoře občanské iniciativy tak, jak jej požaduje nařízení o občanské iniciativě. Podle čl. 8 nařízení o občanské

iniciativě ověří příslušné orgány členského státu prohlášení o podpoře, která jim organizátoři evropské občanské iniciativy předloží, a vydají ve lhůtě nejvýše tři měsíců organizátorům potvrzení, v němž potvrdí počet platných prohlášení o podpoře pro dotyčný členský stát. V České republice je příslušným orgánem podle čl. 8 nařízení o občanské iniciativě Ministerstvo vnitra. Z tohoto důvodu je nutné, aby Ministerstvo vnitra mělo přístup k údajům ze základního registru obyvatel, z informačního systému evidence obyvatel, z informačního systému evidence občanských průkazů a z informačního systému evidence cestovních dokladů nezbytným pro ověření prohlášení o podpoře občanské iniciativy.

Vzhledem k obsahu právní úpravy nebyla shledána žádná rizika, která by mohla vést ke korupčnímu jednání.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava je v souladu se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Rozšíření množiny údajů, které je Ministerstvo vnitra oprávněno využívat z některých neveřejných registrů (základní registr obyvatel, informační systém evidence obyvatel, informační systém evidence občanských průkazů a informační systému evidence cestovních dokladů) jsou nezbytná k tomu, aby mohla být prohlášení o podpoře evropské občanské iniciativy posouzena v souladu s nařízením o občanské iniciativě. Ministerstvo vnitra z těchto údajů v konkrétním případě využije jen takové údaje, které jsou nezbytné ke splnění daného úkolu, tj. ověření prohlášení o podpoře občanské iniciativy. Údaje, které jsou uvedeny jako referenční údaje v základním registru obyvatel, se využijí z informačního systému evidence obyvatel, pouze pokud jsou ve tvaru předcházejícím současný stav.

Z navrhované právní úpravy neplynou nepříznivé důsledky pro ochranu soukromí a osobních údajů.

8. Odůvodnění návrhu, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení

Změny navrhované předkládaným zákonem reagují jednak na přijetí zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), který nabude účinnosti 1. ledna 2014, jednak na potřebu co nejdříve zajistit nástroje potřebné k tomu, aby mohla být prohlášení o podpoře občanské iniciativy posuzována v souladu s nařízením o občanské iniciativě.

V současné době eviduje Komise 17 zaregistrovaných občanských iniciativ, z nichž nejméně 10 má zájem o sběr prohlášení o podpoře v České republice, nebo zde již sběr prohlášení o podpoře provádí. Ministerstvu vnitra již byla v září 2013 předložena prohlášení o podpoře první občanské iniciativy k ověření a potvrzení. Ministerstvo vnitra má na posouzení prohlášení o podpoře občanské iniciativy a vydání potvrzení o jejich počtu lhůtu 3 měsíců.

Z uvedených důvodů je nutné, aby bezprostředně po té, co nabude účinnosti zákon č. 255/2012 Sb., nabyly účinnosti i změny právních předpisů, které na jeho přijetí reagují. Rovněž je nezbytné zajistit, aby Ministerstvo vnitra mělo co nejdříve veškeré nástroje potřebné k posouzení prohlášení o podpoře občanské iniciativy v souladu s přímo závazným předpisem Evropské unie.

B. Zvláštní část

K čl. I

K bodu 1:

Dochází ke sjednocení terminologie v souvislosti s přijetím kontrolního řádu.

K bodu 2:

Vzhledem k tomu, že při posuzování prohlášení o podpoře občanské iniciativy Ministerstvem vnitra je nezbytné ověřit, zda podporovatel evropské občanské iniciativy dosáhl věku alespoň 18 let a je občanem státu Evropské unie, a je tedy způsobilý k podpoře občanské iniciativy, navrhuje se doplnit oprávnění Ministerstva vnitra využívat ze základního registru obyvatel a informačního systému evidence obyvatel údaj o datu narození a údaj o státním občanství, popřípadě státní příslušnosti. K zamezení zneužívání údajů o zemřelých osobách je rovněž třeba ověřit, že daná osoba nezemřela dříve, než byla příslušná občanská iniciativa registrována u Evropské komise, a také, že nebyly zneužity údaje osob, které byly prohlášeny za mrtvé. Z tohoto důvodu se navrhuje doplnit oprávnění Ministerstva vnitra využívat ze základního registru obyvatel a informačního systému evidence obyvatel údaje o datu úmrtí nebo dnu, který byl v rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého uveden jako den smrti, popřípadě jako den, který osoba prohlášená za mrtvou nepřežila.

Organizátoři mají na sběr prohlášení o podpoře občanské iniciativy lhůtu 12 měsíců, během nichž může dojít ke změně údajů podepsaných osob. Proto se navrhuje doplnit přístup Ministerstva vnitra do informačních systémů i k předcházejícím údajům. Historické údaje z informačního systému evidence obyvatel bude možné využít pouze v případě, že podepsaná osoba nebude ztotožněna na základě údajů uvedených v prohlášení o podpoře, respektive v základním registru obyvatel.

K čl. II

Vzhledem ke skutečnosti, že změna provedená v čl. I bodě 1 souvisí se zákonem č. 255/2012 Sb., který nabude účinnosti již 1. ledna 2014, a s ohledem na aktuální potřebu zajistit nástroje pro kontrolu prohlášení o podpoře občanské iniciativy (čl. I bod 2) co nejdříve, se navrhuje, aby navrhovaný zákon nabyl účinnosti již dnem jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů.

V Praze dne 6. listopadu 2013

Jiří Rusnok, v. r.
předseda vlády

Martin Pecina, v. r.
místopředseda vlády a ministr vnitra